

Варто додати, що чужинці досить солідарні у твердженні щодо схильності українців до безтурботного корчемного дозвілля.

Отже, як бачимо, певні особливості українців ранньомодерної доби одностайно відзначені у спостереженнях іноземців-сучасників. Тому саме ці риси можемо вважати світоглядними домінантами, що формували зовнішній, видимий характер народу. Насамперед, загально-визнаними є любов і прагнення до свободи, що може бути озвучено гаслом «Смерть або Воля» [4, 76]. Водночас – нездатність цінувати матеріальні блага, нехтування багатством та невміння його накопичувати. Ймовірно, звідси – схильність задовольнятися малим та певна нерозважливність. Це саме ті найзагальніші риси, що були сприйняті чужинцями, як найтиповіші й характерні для українців у період становлення й розквіту доби Бароко.

Використана література:

1. Віміна Альберто з Венеції. Донесення про козаків та Б. Хмельницького [Електронний ресурс]/ Режим доступу до ресурсу: <http://www.hai-nyzhnyk.in.ua/doc2/1656.venetsiya.php>
2. Гійом Левассер де Боплан. Опис України [Електронний ресурс]/ перекл. з фр. Я.І. Кравця, З.П. Борисюк, Київ, 1990. – Режим доступу до ресурсу: <http://litopys.org.ua/boplan/opys.html>.
3. Кралюк П. Козацькі міфи від Павла Халебського [Електронний ресурс]/ П. Кралюк, режим доступу до ресурсу: <https://www.volynnews.com/blogs/ukrayintsiam-brakuye-filosofiyi-rozumu-/kozatski-mify-vid-pavla-khalebskoho/>.
4. Січинський В. Чужинці про Україну / В. Січинський. – Авгсбург : Видання Петра Павловича, 1946. – 118 с.
5. Халебський П. Україна – земля козаків: Подорожній щоденник / упорядник М. Рябий, Київ: «Ярославів вал», 2009. – 293 с.

1.4. Філософія гендера, раси і етноса

Курченко Л.М.
lina.kurchenko@gmail.com
кандидат філологічних наук, доцент,
доцент кафедри німецької мови
факультету міжнародної економіки і менеджменту
ДВНЗ «Київський національний економічний університет
імені Вадима Гетьмана»
М. Київ, Україна

У ПОЛОНІ АРИСТОТЕЛЕВОЇ ФІЛОСОФІЇ СТАТЕЙ: ВІДГОЛОСКИ МІЗОГНІЧНИХ АНТИЧНИХ ПОГЛЯДІВ У СУЧАСНОМУ СУСПІЛЬНО-ПОЛІТИЧНОМУ ДИСКУРСІ

Сучасний науковий інтерес до філософського осмислення соціальної іпостасі жінки і чоловіка має глибоке історичне коріння. Вважається, що європейська філософська традиція трактування суспільної сутності статей бере початок у афінській школі V–IV ст. до нашої ери. Ця тема цікавила, зокрема, Арістотеля, Сократа і Платона, проте чоловік у їхньому розумінні представляв еталонну норму, а жінка – відхилення від неї.

Так, Арістотель у своєму трактаті «Політика» ставив жінку на нижчий щабель розвитку порівняно з чоловіком: «...домашні тварини за своєю природою кращі, ніж дикі. І для них усіх краще перебувати під владою людини... Так само й чоловік стосовно жінки: перший за своєю природою стоїть вище, друга – нижче, і тому він панує, а вона перебуває в стані підлеглості» (II, 1254b) [2].

Арістотель, філософські погляди якого формувалися в умовах рабовласницького ладу, виводив існуючий розподіл влади із нібито природженої розумової нерівності рабів і рабовласників, жінок і чоловіків. Якщо вільний громадянин для Арістотеля – людина досконала і «здатна передбачати» (1252б) [2], то раби, жінки і діти – несамостійні істоти, які за своєю психічною природою мусять підкорятися: «В усіх них є психічні властивості (розумні й нерозумні), однак відмінні між собою. Так, рабові взагалі не притаманно міркувати, жінці ж притаманно, але така здатність не знаходить застосування.» (1260а) [2]. Однак всупереч власним мізогінічним переконанням давньогрецький мислитель хизується демократичними досягненнями Еллади у ставленні до жінки: адже «за природою жінка й раб – дві різні істоти», і лише «у варварів жінка й раб перебувають в однаковому становищі» (1252б) [2].

Арістотель вбачав зло у самому існуванні майнових прав жінок і виступав за їх скорочення: «Жінки володіють майже двома п'ятими всієї землі, оскільки існує велика кількість дочок-спадкоємиць, та й за дочками дають велике придане. Було б краще встановити, щоб за дочками не давалось ніякого приданого або давалось придане незначне або помірне...» (VI, 1270а) [1].

Арістотель порівнював владу чоловіка над жінкою з владою політичного діяча, а владу батька над дітьми – з владою царя: «Адже чоловік за своєю природою, за винятком тих чи інших ненормальних відхилень, більш покликаний до керівництва, ніж жінка...» (V, 1259б) [1].

Щодо свободи думки, то й тут Арістотель обстоював подвійні моральні стандарти, відмовляючи жінкам у свободі висловлювання: «...хибно міркують ті, хто вважає, виходячи із загального погляду, нібито гарний настрій чи правильний спосіб дій самі по собі вже є чеснотами. Правильніший погляд у тих, хто, як Горгій, розчленовує чесноти й визначає кожну з них окремо. І те, що сказав поет: «Мовчання жінку прикрашає», — можна віднести до всіх жінок, але не до чоловіків» (I, 1260а) [2].

Арістотель визнавав певну роль жінки для держави, але лише у контексті сім'ї і лише у патерналістських рамках: якщо держава прагне гідного устрою, «...їй потрібно мати також гідних дітей і гідних жінок. І це необхідно враховувати, оскільки жінки складають половину всього вільного населення, а з дітей потім виростають учасники політичного життя» (V, 1260б) [1].

Сформульовані Арістотелем положення щодо природної обмеженості жіночої психіки і розуму у порівнянні з чоловічими і щодо логічності й моральності безумовного підкорення жінки чоловікові були підхоплені і розвинуті упродовж віків численими філософами, як-от Платон, Фома Аквінський, Я. Шпренгер, Г. Інститоріс, Ж.-Ж. Руссо, І. Кант, А. Шопенгауер, О. Вайнінгер, Ф. Ніцше та ін., що дало право С. Жеребкіну охарактеризувати історію філософії як «інтелектуальну історію мізогінії» [3]. Ці догми безроздільно панували у філософії аж до кінця XVIII ст.

Мері Уолстонкрафт у «Виправданні жінок» (1792 р.) вперше обґрунтувала раціональну суб'єктивність жінки та її громадянське право на рівність, започаткувавши феміністичну філософію. Лише у XX ст. жінки законодавчо добилися рівних виборчих прав з чоловіками у більшості країн світу, а боротьба жінок за фактичне право брати участь у керуванні державою і корпораціями, за подолання домашнього насильства і справедливий розподіл неоплачуваної домашньої праці знаходиться на історичній вершині розвитку. Проте й сьогодні спостерігається когнітивна схильність державників розглядати жінок не як 50% громадянського суспільства, а – нарівні з дітьми – як неповноцінну, підлеглу соціальну групу, що не виходить за рамки сім'ї. У сучасному суспільно-політичному дискурсі ця обмежена атрибуція відображається, зокрема, у назвах державних органів: Федеральне міністерство здоров'я і жінок (Австрія, до 2009 р.), Федеральне міністерство жінок, сім'ї та молоді (Німеччина), Міністерство у справах жінок та дітей (Бангладеш), Комітет ВРУ у справах жінок, материнства і дитинства (Україна).

Отже, переосмислення ролі жінки у суспільстві і переривання філософської традиції мізогінії є важливим завданням сучасної філософії.

Використана література:

1. Аристотель. Политика [Електронний ресурс] / Аристотель. – Режим доступу до ресурсу: <http://www.demoscope.ru/weekly/2011/0479/history02.php>.
2. Аристотель. Политика [Електронний ресурс] / Аристотель. — Книга 1. —Режим доступу до ресурсу: <http://izbornyk.org.ua/aristotle/arist02.htm>.
3. Жеребкин С. Гендерная проблематика в философии [Електронний ресурс] / С. Жеребкин // Режим доступу до ресурсу: http://sbiblio.com/biblio/archive/jerebkin_gendernaja/.

1.5. Філософія та освіта: актуальні проблеми взаємодії. Штучний інтелект в освіті. Побудова ідеального університету

Веремієнко Т.С.

kozachokt@ukr.net

кандидат економічних наук, доцент
кафедри міжнародного менеджменту
факультету міжнародної економіки і менеджменту
ДВНЗ «Київський національний економічний університет
імені Вадима Гетьмана»
м. Київ, Україна

ПРОБЛЕМА ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ: ВИКЛИКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ

Дослідження у сфері робототехніки та штучного інтелекту у сучасній науці займають одну з провідних позицій. Штучний інтелект, з одного боку, є одним з найперспективніших напрямків комп'ютерних наук, сфери застосування якого необмежені – від створення роботів, які самостійно приймають рішення, до машин з автопілотом чи онлайн-перекладачів у реальному часі. З іншого – активний розвиток технологій штучного інтелекту дедалі більше зумовлює суперечності технічного, соціального та економічного характеру.

Серед напрямів, за якими активно вдосконалюється штучний інтелект, слід виокремити:

1. Мобільні мережі 5G – п'яте покоління мобільного зв'язку. Технологія проходить тестування і нові стандарти розробляються в компаніях Intel, Nokia, Huawei, Samsung. До прикладу, обсяг інвестицій у розвиток технологій штучного інтелекту та мобільних мереж 5G компанії Samsung складає близько 22 млрд дол. [2].

2. Чат-роботи. Згідно аналітичних даних Spiceworks, до кінця 2019 р. орієнтовно 40% великих компаній впровадять чат-роботи у свої внутрішні процеси. Віртуальні «помічники» задовольнятимуть запити користувачів, скорочуючи фінансові витрати компаній [2].

3. Хмарні сервіси. За даними ServerNews 2018 р., обсяг світових продажів обладнання та програмного забезпечення, призначені для роботи хмарних сервісів, перевищили 70 млрд дол. Лідерами ринку продовжують залишатися компанії Hewlett Packard Enterprise – у сфері продажу хмарних серверів; Cisco – у сегменті мережевого обладнання; Dell – у сфері реалізації дискових сховищ. При цьому ринкова частка кожного з «трійки» вендорів становить 11,5% [2].

4. Капсульні нейронні мережі. Капсульна нейронна мережа (КНМ) була представлена відомим науковцем корпорації Google Джефрі Хінтоном у 2017 р. За оцінками експертів, перспективна архітектура нейронних мереж поліпшить розпізнавання зображень, знижуючи рівень виникнення помилок в ідентифікації об'єкта [1].

5. Машинне навчання. Згідно сучасних аналітичних досліджень, технології машинного навчання знайдуть нові шляхи практичного використання у нових сферах людської життєдіяльності. Так, за допомогою сучасних технологій машинного навчання можна передбачити ймовірність смерті пацієнтів й вихід військового обладнання з ладу [4].